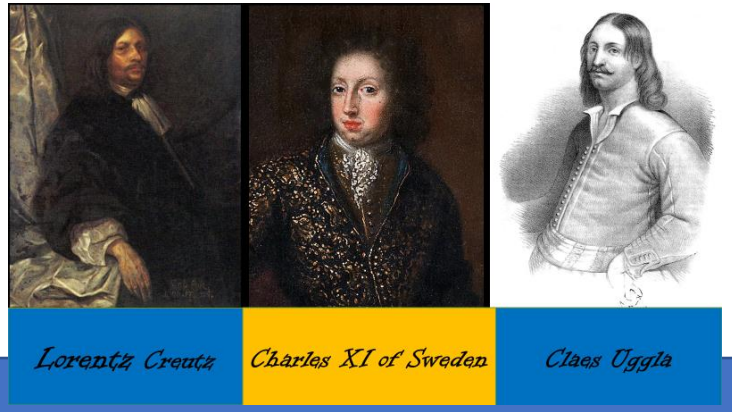

Svenska sjöslag

Anders Dernback

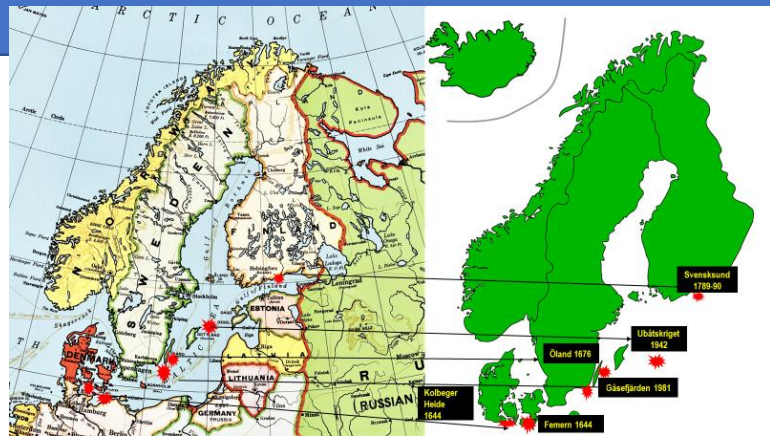

Anfallet i Jungfrusund 1808
Sjöstriden vid Bockholmssund 1808
Sjöslaget vid Bornholm 1565 och 1535
Slaget mellan Bornholm och Rügen 1676
Sjöslaget utanför Bukow 1565
Slaget på Danzigs redd 1627
Slaget vid Dynekilen 1716
Slaget vid Ebeltoftviken 1659
Sjöslaget i Femer bält 1715 och 1659

Slaget vid Fladestrand 1712
Andra slaget vid Fredrikshamn 1790 och första också 1790
Slaget vid Frisches Haff 1759
Slaget vid Föglöfjärden 1720
Skärgårdsslaget vid Grönvikssund 1808 – 1809
Sjöslaget vid Hogland 1788
Träffningen vid Ibiza 1780
Invasionen av Hvaleröarna 1814
Sjöstriden vid Kimitosundet 1808
Sjöslaget vid Kolberger Heide 1644
Artilleriduellen vid Korkiansaari holme 1789
Slaget vid Köge bukt 1677 och 1710
Sjöslaget vid Lister Dyb 1644
Slaget vid Møn (1657) och 1677
Slaget vid Orford Ness 1704
Skärgårdsstriden vid Rimito Kramp 1808
Sjöslaget vid Rügen 1715
Skärgårdsslaget vid Sandöström 1808
Sjöslaget vid Hogland (1705)
Sjöslaget vid Kronstadt 1790
Sjöslaget vid Nöteborg 1656
Sjöslaget vid Ösel 1790
Slaget vid Helgeå 1025
Slaget vid Helgeå 1522

Striderna vid Göta älv 1717
Striderna vid Kahiluoto 1808
Anfallet mot Strömstad 1717
Skärgårdsslaget vid Strömstad 1808
Slaget vid Svensksund (1789) och 1790
Slaget vid Svolder 999 eller 1000
Viborgska gatloppet 1790
Första slaget vid Ölands norra udde 1564
Andra slaget vid Ölands norra udde 1564
Slaget vid Ölands södra udde 1676
Slaget vid Ölands södra udde (1789)
Slaget i Öresund 1658

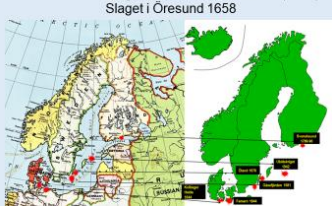

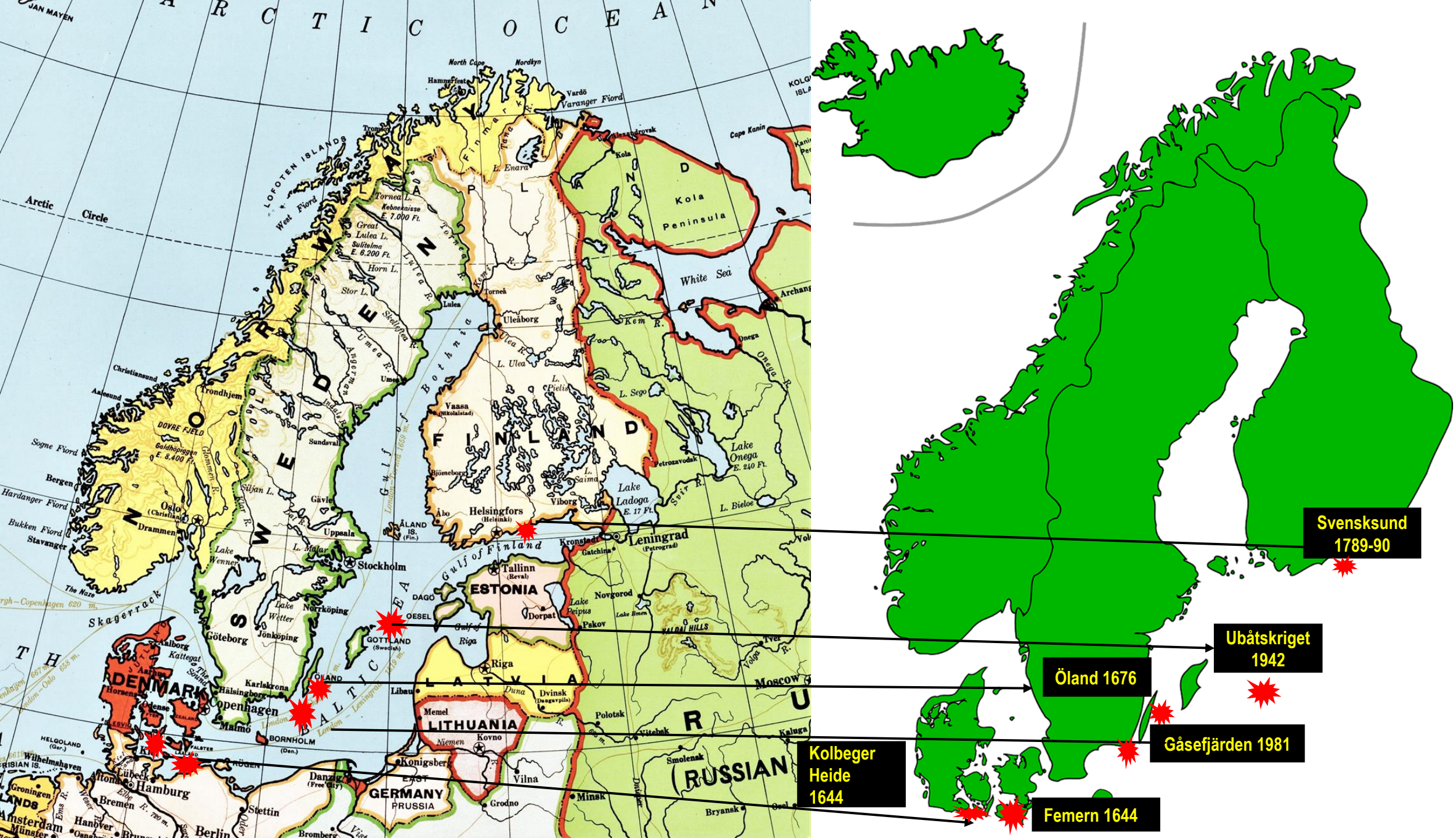
Svensksund
1789-90
Ubåtskriget
1942
Öland 1676
Gåsefjärden 1981
Kolberger
Heide
1644
Femern 1644

Anfallet i Jungfrusund 1808
Sjöstriden vid Bockholmssund 1808
Sjöslaget vid Bornholm 1565 och 1535
Slaget mellan Bornholm och Rügen 1676
Sjöslaget utanför Bukow 1565
Slaget på Danzigs redd 1627
Slaget vid Dynekilen 1716
Slaget vid Ebeltoftviken 1659
Sjöslaget i Femer bält 1715 och 1659

Slaget vid Fladestrand 1712
Andra slaget vid Fredrikshamn 1790 och första också 1790
Slaget vid Frisches Haff 1759
Slaget vid Föglöfjärden 1720
Skärgårdsslaget vid Grönvikssund 1808 – 1809
Sjöslaget vid Hogland 1788
Träffningen vid Ibiza 1780
Invasionen av Hvaleröarna 1814
Sjöstriden vid Kimitosundet 1808
Sjöslaget vid Kolberger Heide 1644
Artilleriduellen vid Korkiansaari holme 1789
Slaget vid Köge bukt 1677 och 1710
Sjöslaget vid Lister Dyb 1644
Slaget vid Møn (1657) och 1677
Slaget vid Orford Ness 1704
Skärgårdsstriden vid Rimito Kramp 1808
Sjöslaget vid Rügen 1715
Skärgårdsslaget vid Sandöström 1808
Sjöslaget vid Hogland (1705)
Sjöslaget vid Kronstadt 1790
Sjöslaget vid Nöteborg 1656
Sjöslaget vid Ösel 1790
Slaget vid Helgeå 1025
Slaget vid Helgeå 1522

Striderna vid Göta älv 1717
Striderna vid Kahiluoto 1808
Anfallet mot Strömstad 1717
Skärgårdsslaget vid Strömstad 1808
Slaget vid Svensksund (1789) och 1790
Slaget vid Svolder 999 eller 1000
Viborgska gatloppet 1790
Första slaget vid Ölands norra udde 1564
Andra slaget vid Ölands norra udde 1564
Slaget vid Ölands södra udde 1676
Slaget vid Ölands södra udde (1789)
Slaget i Öresund 1658

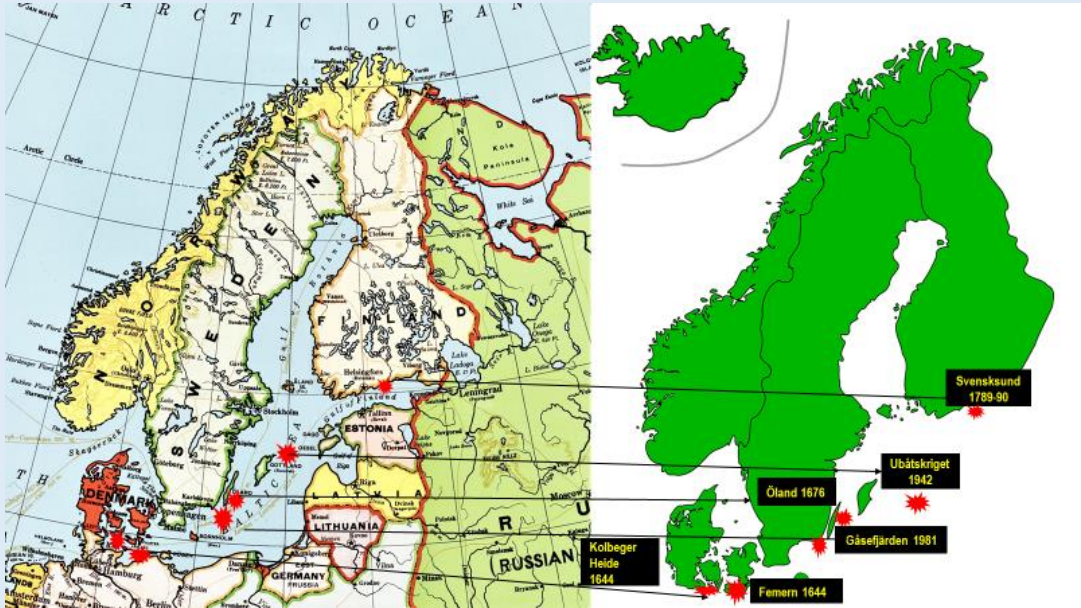

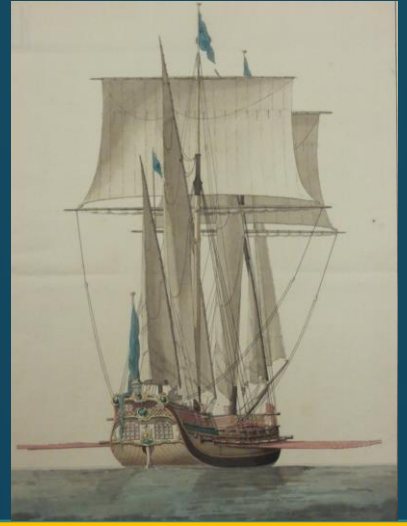

SLAGET VID SVENSKSUND

Första slaget

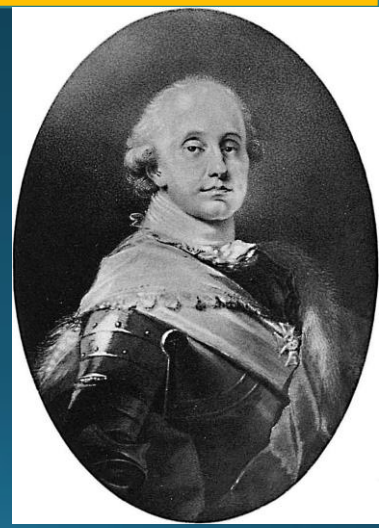

Slaget vid Svensksund (1789)

Första slaget vid Svensksund under Gustav III:s ryska krig 1788–90 stod den 24 augusti 1789, då den svenska skärgårdsflottan (bestående av galärer och andra roddfartyg) med totalt 44 fartyg angreps av 107 ryska fartyg, varvid den svenska flottan blev illa tilltygad.

Förluster

1500 man stupade samt 500 sjuka.
14 stridsfartyg och 20 transportfartyg.

1000 man stupade.
2 fartyg

Svenska förluster

Ryska förluster

Det första slaget vid Svensksund

Det första slaget vid Svensksund innebar att den svenska skärgårdsflottan, Augustin Ehrensvärds skapelse, fick sitt bloddop under befäl av hans son överamiralen Carl August Ehrensvärd. För att skydda arméns högra flank låg Ehrensvärd med sin flotta av 44 stridsfartyg (skärgårds-fregatter, galärer, kanonslupar, kanon- och mörsarbarkasser) i Svensksund mellan Kutsalö och Kotka. Ryska skärgårdsflottan under prins Karl av Nassau-Siegen var delad i två eskadrar; prinsen låg med huvudeskadern, 66 stridsfartyg, i farleden till Fredrikshamn fyra sjömil nordost om Ehrensvärds ankarplats, medan den mindre eskadern, 20 stridsfartyg, under amiral Balle låg vid Aspö i farleden 12 sjömil sydost om Ehrensvärd.

Carl August Ehrensvärd (1745–1800)

Carl August Ehrensvärd, född 5 maj 1745 i Stockholm, död 21 maj 1800 i Örebro, var en svensk greve, sjömilitär, konstteoretiker, konstnär och arkitekt. Ehrensvärd kände sig dock tyngd av uppdragets många krav och hamnade också i politiska tvister med sin gamle vän Reuterholm, och begärde 1794 avsked. 1796 inköpte Ehrensvärd godset Dömestorp i Halland.

Augustin Ehrensvärd Hans far född 1710

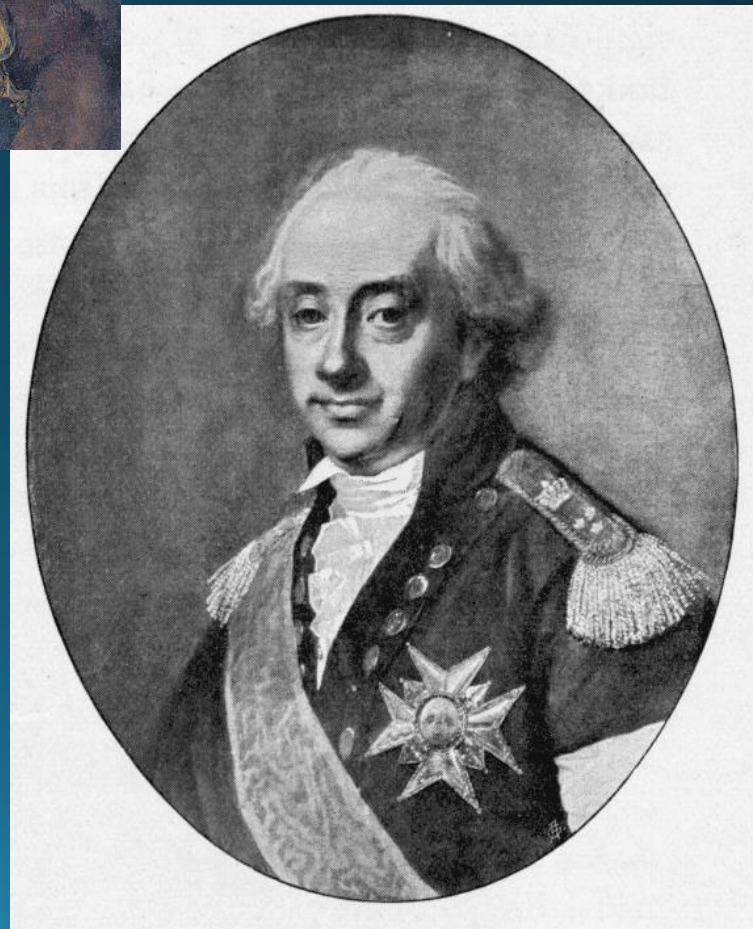

RYSK OMFATTNING

Prinsens plan var att med sina båda eskadrar anfalla Ehrensvärd från två håll. Dennes plan åter gick ut på att genom försänkningar i de fem sunden vid Svensksund mot nordost hindra ryska huvudeskadern att komma denna väg, medan han själv med hela sin flotta skulle slå Balles betydligt underlägsna eskader samt därefter dra sig åt väst i skydd av Svartholms fästning (utanför Lovisa). Denna plan var, taktiskt sett, utmärkt. Men Gustav III, som hoppades att med armén kunna tränga fram och belägra Fredrikshamn, ville tills vidare inte tillåta, att stora sundet (loppet) försänktes – vilket skulle hindrat flottans avancerande åt öster – och än mindre, att flottan drogs åt väster, eftersom den då inte längre skyddade arméns högra flank. I god tid tillät dock kungen, att småsunden försänktes, men Ehrensvärd lät bli att försänka sundet närmast stora loppet (mellan Koiromsari och Tiutine) – enligt ryska uppgifter därför, att det av svenskarna ansågs oframkomligt; först den 23, för sent, tilläts Ehrensvärd att försänka stora sundet, vilket han nödtorftigt hann med – ett svårt arbete, eftersom det var fartyg (inte "båtar"), lastade med sten, vilka skulle bogseras upp och läggas ned tvärs för strömmen.

EHRENSVÄRD ANFALLER

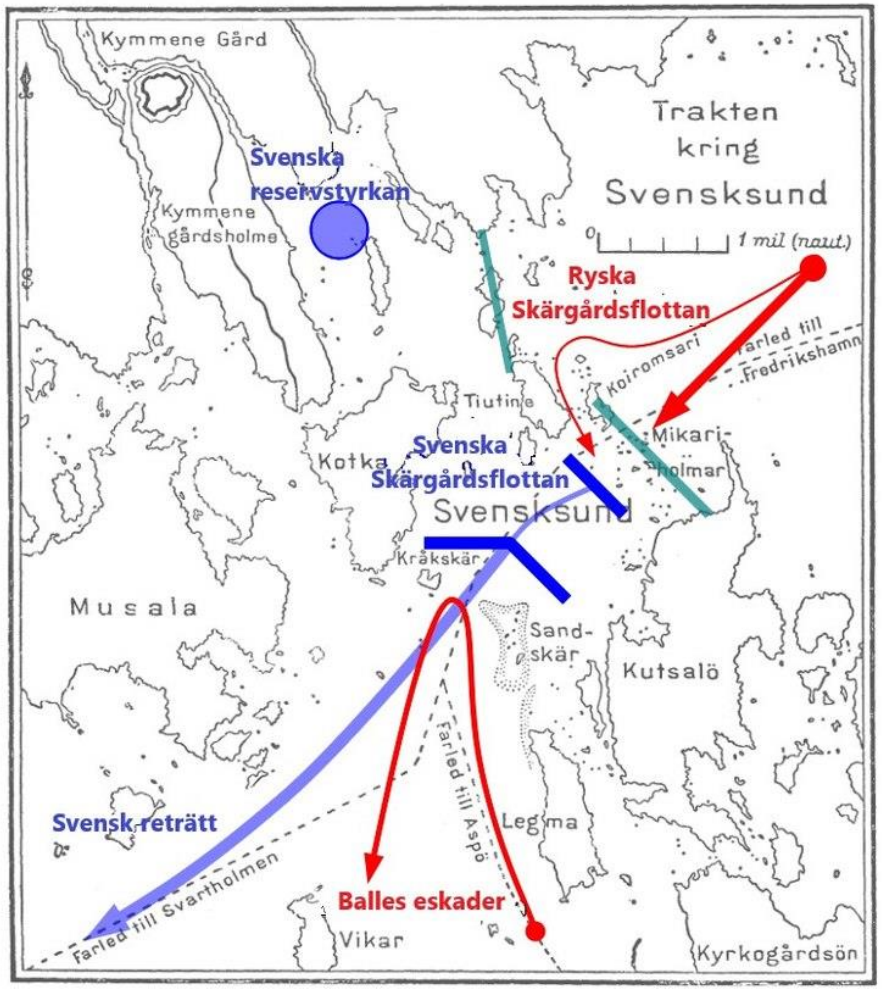

Ryska flottan var beträffande antalet fartyg och besättning nära dubbelt så stark som den svenska, men dennas fartyg var bättre byggda, lättrörligare och försedda med mera praktiskt ordnat artilleri. Den 24 augusti klockan 10 på förmiddagen började striden därmed, att Balles eskader söderifrån anföll Ehrensvärd, som låg till ankars i en fördelaktig ställning bakom Kråkskär och Sandskär; klockan 4 på eftermiddagen var Balle slagen och drog sig tillbaka. Under tiden hade ryska huvudeskadern från nordost avancerat mot försänkningarna och börjat arbeta med deras undanröjande.

Ryssarna bröt genom svenskarnas linje

Högra flygeln (kanonslupar och galärer) under greve Litta trevade sig fram i det icke försänkta sundet (mellan Koiromsari och Tiutine) och anlände mellan klockan 5 och 6 på eftermiddagen till Svensksundsredden. Något allvarligt försök att hindra honom gjordes inte av Ehrensvärd, som antagligen väntade på order om reträtt från kungen – vilken från Kotka betraktade striden – och därför inte ville flytta sina fartyg åt motsatt håll. Litta kunde därför övermanna eller jaga bort de fartyg, som Ehrensvärd avdelat att försvara de olika sunden. Därmed var slagets öde avgjort, och kungen borde då ha gett order om reträtt. Ryska centern kunde nu utan verksam eld från svenskarna bryta igenom försänkningarna i stora sundet och vid 7-tiden framkomma denna väg till Svensksundsredden.

SVENSKARNA RETIRERAR

Ehrensvärd, som under slaget visat personligt mod, tog då med sin flaggkapten, Carl Olof Cronstedt, och gick i en roddslup för att själv ge sina fartyg order om reträtt. Samtidigt fann han vägen avskuren till sin flyende flotta och begav sig därför till kungen i Kymmenegård, förklarande, att han ansåg hela flottan vara förlorad. Under all denna upplösning låg överstelöjtnant Måns von Rosenstein på skärgårdsfregatten Oden ensam kvar på sin post och uppehöll med väl riktad eld de först framträngande lätta ryska fartygen, till dess hans ammunition var bortskjuten, då han strök flaggan. Ryssarna förföljde till långt inpå natten.

Skärgårdsstrid mellan ryska och svenska skärgårdsflottorna, troligen senare skedet i slaget vid Svensksund 1789

Vid midnatt

Vid midnattstid upphanns skärgårdsfregatten Björn Järnsida, där Ehrensvärd under slaget haft sin plats, men fartyget gav sig först klockan 2 efter en häftig försvarsstrid; här hade fyra fartygschefer stupat, den ene efter den andre. Den 25 augusti anlände återstoden av den slagna flottan (30 stridsfartyg) till Lovisa under överstelöjtnant Carl Adolph Danckwardts ledning. Svenskarna förlorade 14 stridsfartyg, därav fem större, åtskilliga chefs- och sjukfartyg, samt ett 20-tal transportfartyg, vilka senare måste brännas upp. Förlusten i folk utgjorde omkring 1 500 man förutom 500 sjuka, vilka kvarlämnats på en holme. Ryska flottan förlorade två fartyg och omkring 1 000 man. På båda sidorna hade kämpats med största tapperhet.

Deltagande svensk fartyg

Turuma Björn Järnsida: Divisionschef, överstelöjtnant Fredrik Ulrik Fleetwood †, kapten Carl Johan von Hohenhausen †

Turuma Lodbrok: Kapten Carl Paco Hård af Segerstad

Fregatten af Trolle: Kapten Carl Gustaf Brummer †

Turuma Sällan Värre: Kapten Didrik von Kraemer (tillfångatagen)

Turuma Ivar Benlös: Kapten Adolph Brummer

Turuma Ragvald: Kapten Johan Ludvig Brant (tillfångatagen)

Turuma Sigurd Ormöga: Kapten Önnert Jönsson

Björn Järnsida var en skärgårdsfregatt av klassen Turuma konstruerad av Fredrik Henrik af Chapman och skeppet byggdes och sjösattes i Karlskrona 1774. Fartyget är uppkallat efter den svenske vikingen och sagokungen Björn Järnsida.

LÄTTA ESKADERN

Hemmema Oden: Divisionschef, överstelöjtnant Måns von Rosenstein (tillfångatagen), kapten Hans Axel Cronstedt (tillfångatagen)
Udenma Ingeborg: Kapten Carl Lilliehöök af Fårdala
Udenma Gamla: Kapten Johan Gustaf Olander
Udenma Thorborg: Kapten Carl Johan Diederichs
Pojama Brynhilda: Kapten Carl Fredrik Wallenstjerna
Fregatten Fröja: Fänrik Aulin
Galären Halland: Kapten Carl Adam Pechlin
Galären Småland: Kapten Per Monthell
Galären Stockholm:Löjtnant Carl Fredrik Coyet
Galären Cedercreutz: Fänrik Carl Fredrik Nordberg
Galären Palmstierna: Fänrik Axel R. Egerström

En fördelning kanonslupar (sex stycken): Fördelningschef, överstelöjtnant Carl Adolph Danckwardt, kapten von Gustaf Adolf von Düben, löjtnant Henrik Johan Möllersvärd, löjtnant Svärd, fänrik Silvius, fänrik Schneydan, fänrik Paul Adolph Silfverarm.
En fördelning kanonslupar (sex stycken): Fördelningschef, major Claes Hjelmstjerna, kapten Wallenstein, löjtnant Raijalin, fänrik Tandefeldt, fänrik Johan Wilhelm Palmstruch, fänrik Adolf Fredrik Blåfield, fänrik Elfving.
En fördelning kanonslupar (sex stycken): Fördelningschef, major Carl Gustaf von Kraemer, kapten Mårten Reinhold de Pont, löjtnant Carl Johan von Sjöholm, löjtnant Brummer, löjtnant Rahm, löjtnant Sutthost, fänrik Ulrik Wallenstjerna.
En fördelning kanonslupar (sex stycken): Fördelningschef: major Axel de Brenner, kapten Trolle, löjtnant Munck, löjtnant Asping, fänrik Carl Edvard de Frese, fänrik Qvist.
Halvgalären Löparen: Fänrik C. D. Nordberg
Mörsarebarkasser (fyra stycken): Kapten Sahell, fänrik von Torcken, fänrik Arenkil, fänrik Gottsman, fänrik Nicander.
Kanonbarkasser (tre stycken): Fänrik Granberg, fänrik Melin, fänrik Backman.

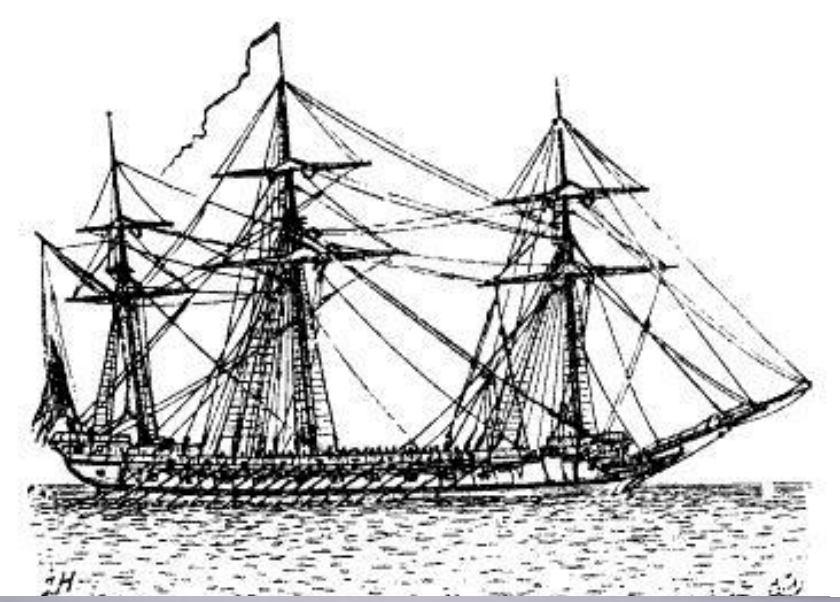

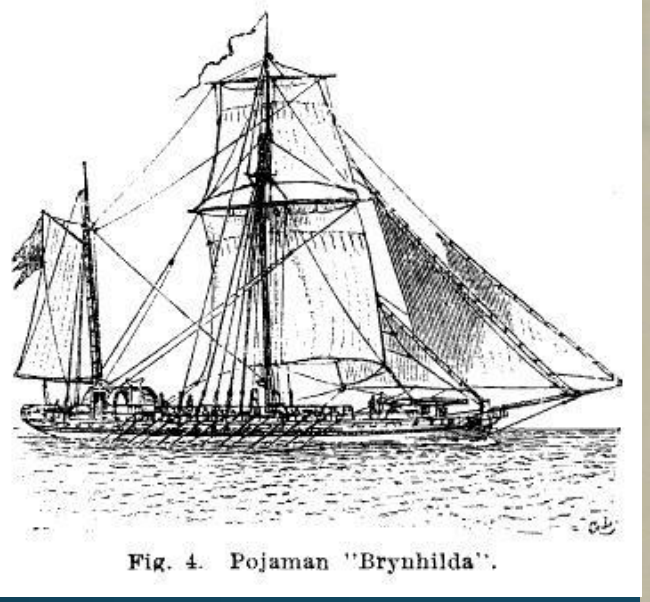

Fig. 4. Pojaman "Brynhilda".

Ingeborg

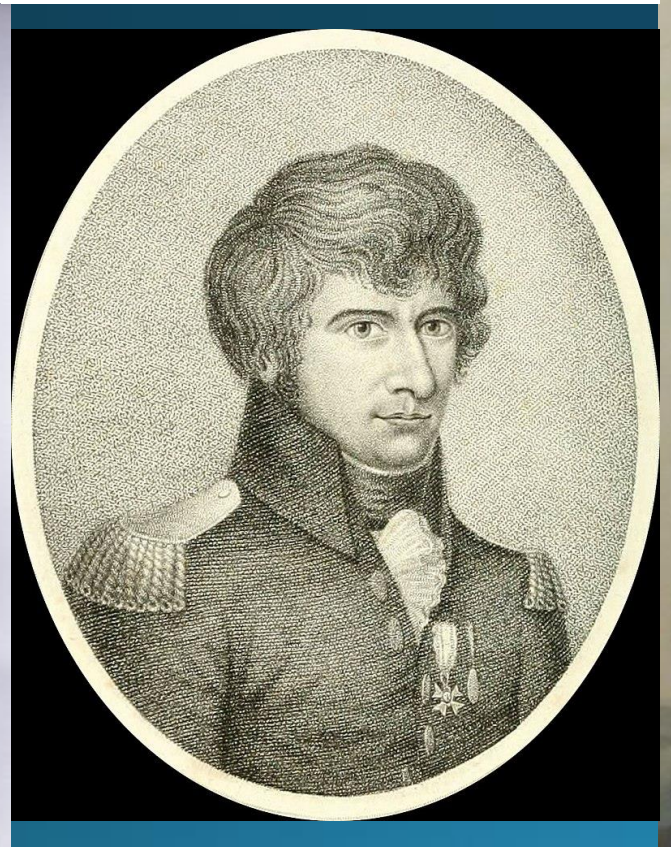

Oden

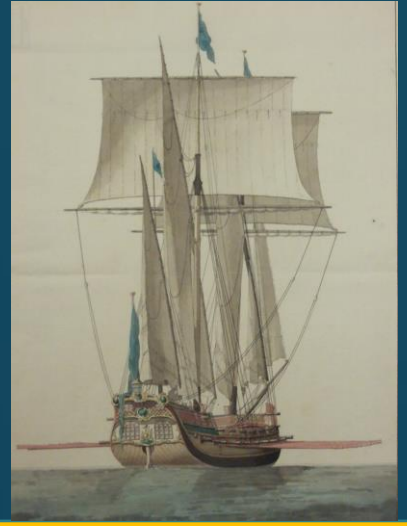

BATTLE OF SVENSKSUND

First Battle

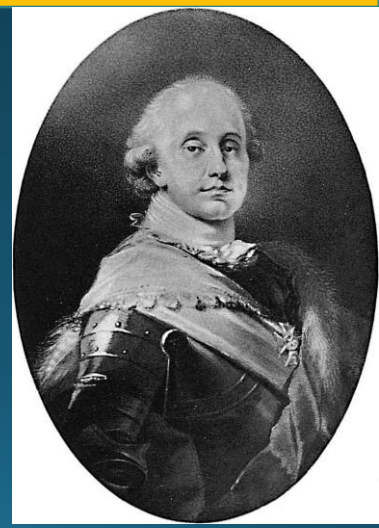

Casualties and losses

1500 men killed and 500 sick.
14 ships and 20 transport ships.

1000 men killed.
2 ship.

Swedish losses

Rushian losses

Battle of Svensksund (1789)

The First Battle of Svensksund, also known as the First Battle of Rochensalm from the Russian version of the Finnish: Ruotsinsalmi, was a naval battle fought in the Gulf of Finland in the Baltic Sea, outside the present-day city of Kotka, on August 24, 1789, during the Russo-Swedish War (1788-1790).

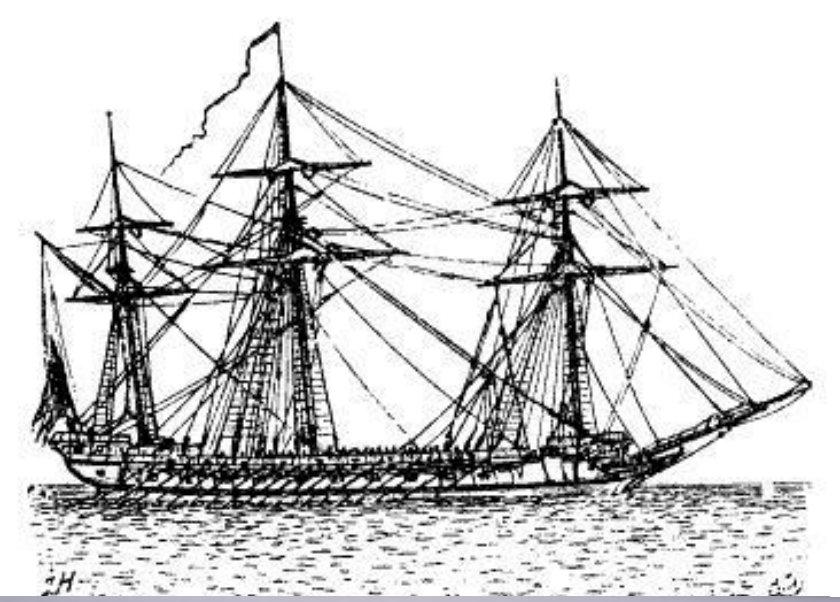

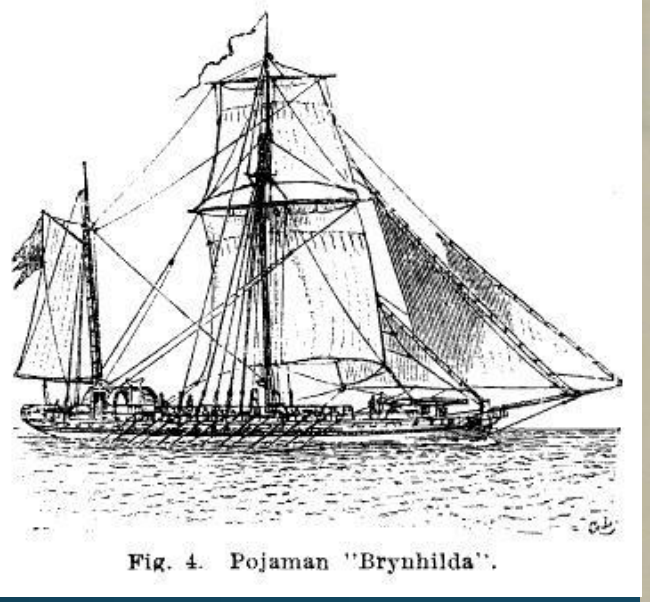

Fig. 4. Pojaman "Brynhilda".

Ingeborg

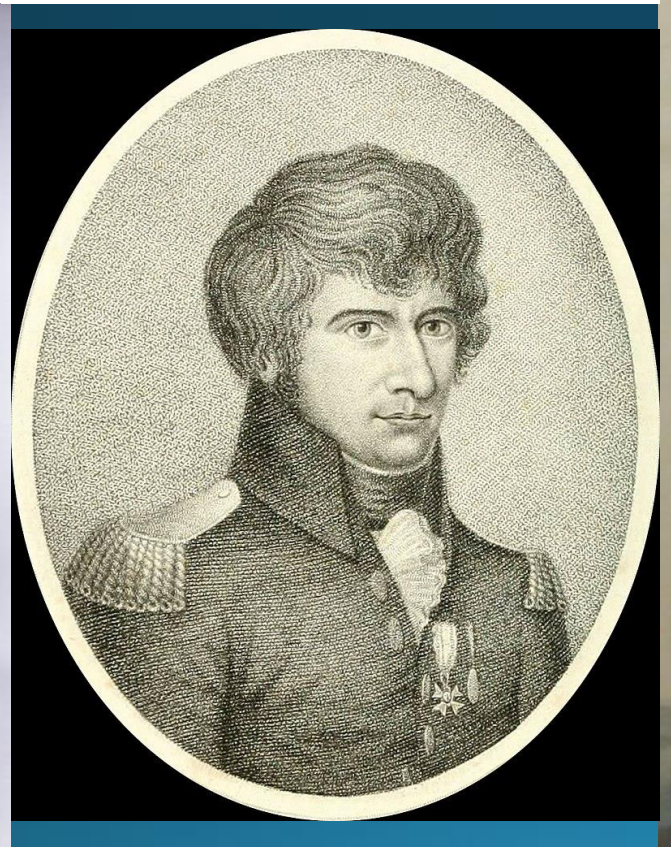

Oden

ORDER OF BATTLE

The Swedish fleet at Svensksund consisted of one light, shallow draft, frigate, six turumas, one hemmema, three udemas, and one pojoma archipelago frigate, with twenty gun sloops, four mortar longboats, four cannon longboats and five galleys. The fleet had 5,000 men plus those aboard auxiliaries and transports. Swedish strength was dispersed defending the whole length of the coastline. The Swedish open sea fleet failed to defeat the Russian fleet at Öland and was unable to clear Russian ships from the Porkkala region.

The Russian coastal fleet consisted of a frigate, eight xebecs, five brigs, three bomb vessels, eighteen galleys, twenty-nine half-galleys, twelve gun sloops and three cutters with a total of 12000 men plus those aboard auxiliaries. The Russian coastal fleet was supported by a squadron of three frigates, seven xebecs, and two dozen smaller ships from the open sea fleet commanded by Ivan Balle.

BATTLE

First phase of the battle

First battle of Svensksund

The Swedish fleet prepared for Russian numerical superiority by creating blockades of scuttled ships in the narrow passages on 23 August. Failure to blockade all the narrow passages made this operation unsuccessful. Action between main elements of the Swedish archipelago fleet and the Russian squadron led by Balle started at 10:00 on 24 August and the artillery duel continued for six hours before the initial Russian attack from the south was beaten back with Russians losing three ships captured and several others badly damaged. The Russian coastal fleet had meanwhile approached from the east and was probing its way through the Swedish blockade under fire. Advantage shifted from the defenders to the attackers at 16:00 when the right wing of the Russian coastal fleet led by Giolio Litta penetrated the unblockaded narrow passage between Majasaari (Koiromsari) and Tiutine.

The Russian attack forced Swedish ships guarding the blockade to withdraw allowing the Russians to clear remaining blockade obstacles.

Russians captured the turuma Sällan Värre which had run aground while defending the blockades and Enrique MacDonell's hemmema Oden which had come to its aid. The Swedish archipelago fleet withdrew into the safety of fortress at Svartholm when it became clear that Russians had beaten the blockade. Several other ships were lost during the withdrawal. The turuma Björn Järnsida, which had been Ehrensvärd's flagship at the start of the battle, ran aground and struck its colors after bravely fighting nearly to the last man. The frigate af Trolle, turuma Ragvald, and a gun sloop were also captured. Swedish auxiliaries and transport vessels trapped north of island of Kotka were burned to prevent their capture

AFTERMATH

Several factors contributed to the Swedish defeat. A successful Russian blockade at Porkkala prevented two archipelago frigates, roughly twenty galleys, and several gun sloops and yawls from reaching Svensksund in August 1789.[6] Ehrensvärd's preparations for defense were hampered by King Gustav III's opposition to his plan. Ehrensvärd's decision not to blockade the narrow between Tiutine and Koiromsari due to his belief that it was too shallow to navigate was a crucial error; and delayed construction of obstacles in the straits opening towards Frederikshamn made it possible for the Russians to clear them quickly. Inadequate sounding of the Swede's selected battleground caused several Swedish ships to run aground during the battle. The Swedes might have been victorious at Svensksund in 1789 had the king allowed Ehrensvärd to withdraw to Svartholm after defeating Balle's squadron as Ehrensvärd had planned. King Gustav III was aware his fleet was running low on ammunition when he gave the order to fight against the main force of the Russian coastal fleet.

Battle of Öland east coast of Öland on 1 June 1676

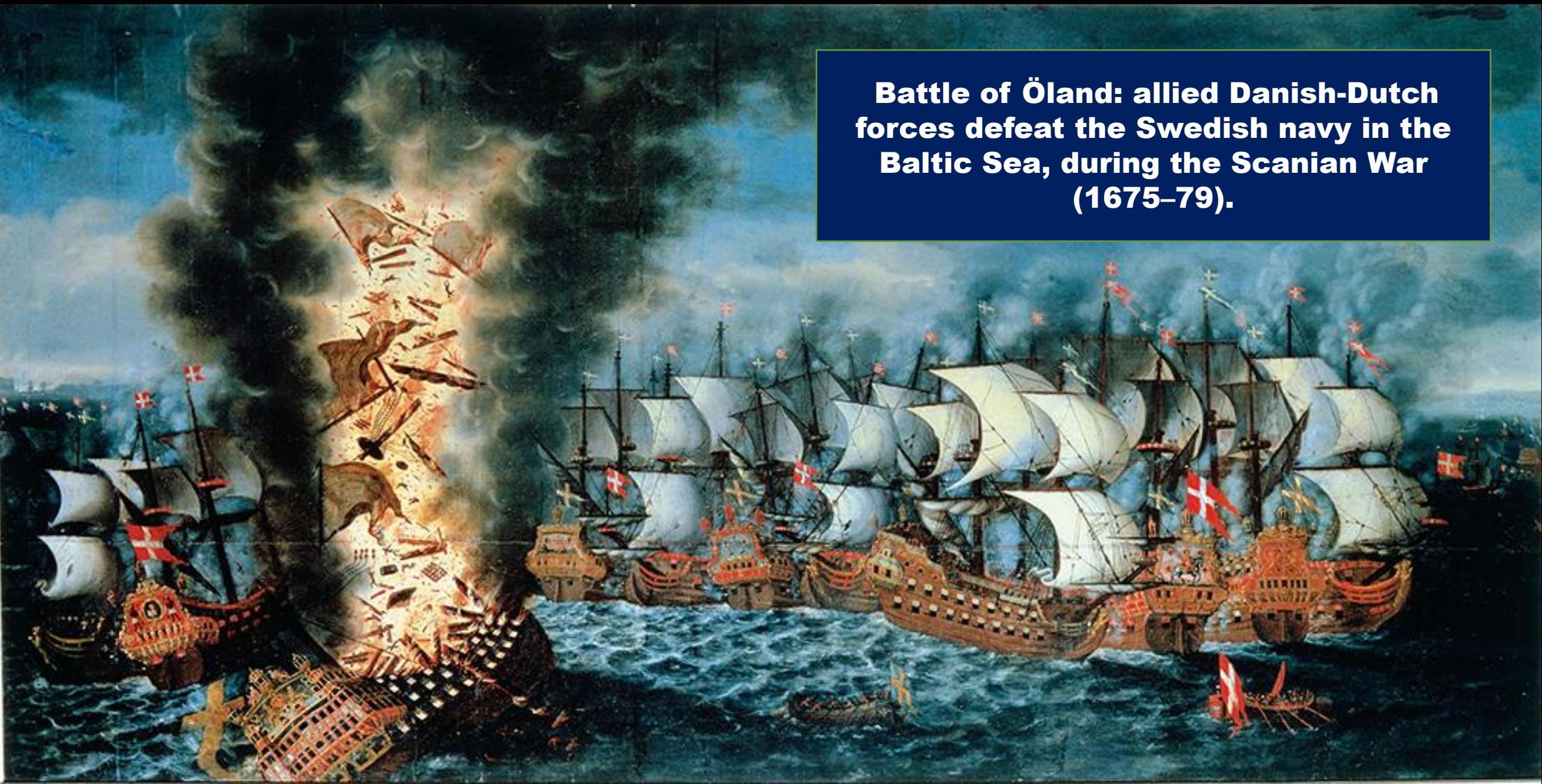

Battle of Öland: allied Danish-Dutch forces defeat the Swedish navy in the Baltic Sea, during the Scanian War (1675–79).

Casualties and losses

Decisive Dano-Dutch victory

1 fireship sunk
at least 100 killed

Öland

Battle of Öland

5 warships sunk
6 warships captured
at least 1,400 killed

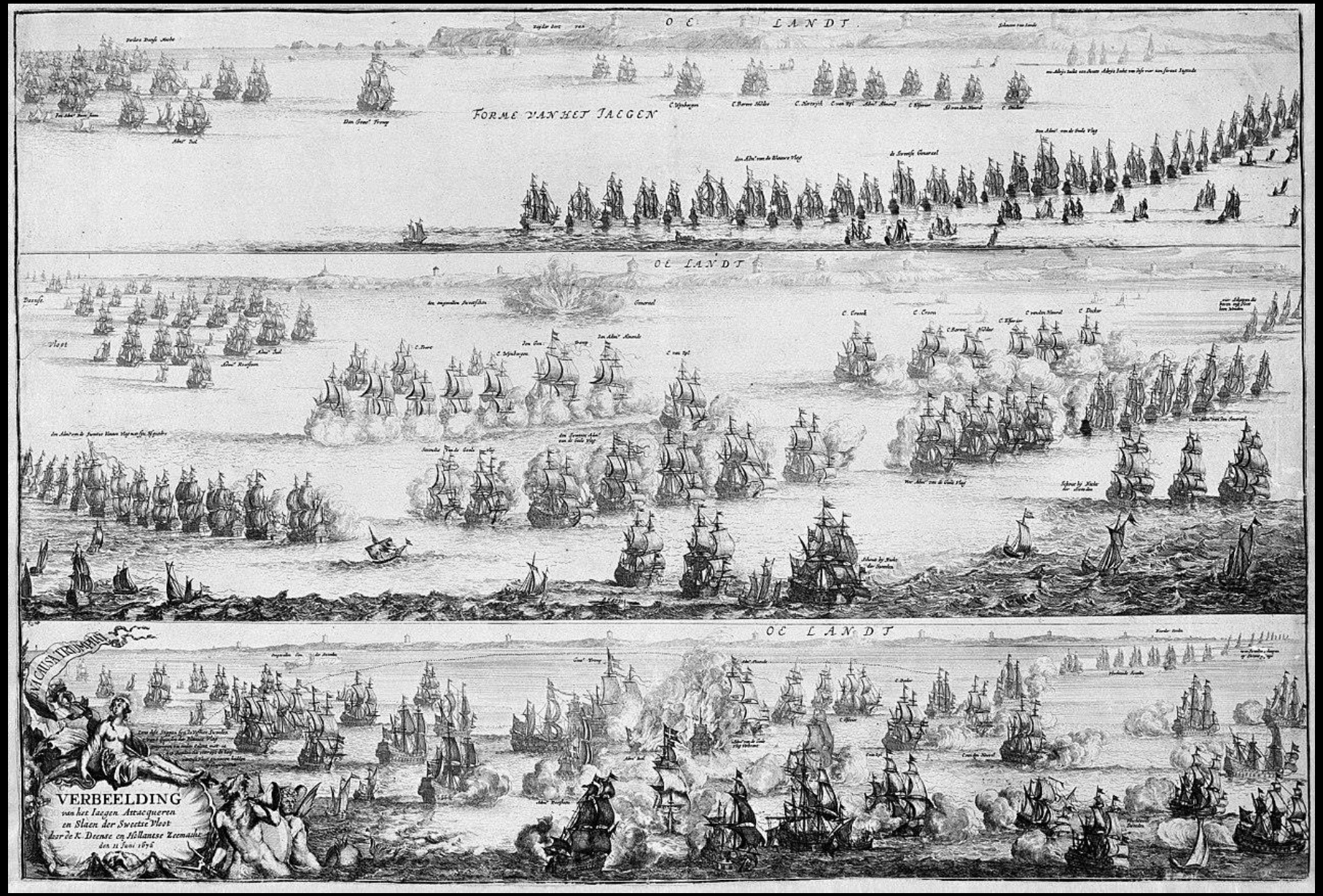

A contemporary depiction that divides the battle into three phases: (1) the two fleets sailing northwards along the coast of Öland, just passing the southern tip of Öland, (2) Kronan exploding and Svärdet surrounded, and (3) the Swedish fleet fleeing in disorder, pursued by allied ships. Copper engraving by Romeyn de Hooghe,

Lorentz Creutz

Charles XI of Sweden

Claes Uggla

Niels Juel

Niels Juel (8 May 1629 – 8 April 1697) was a Danish-Norwegian admiral and a Danish naval hero. He served as supreme command of the Royal Danish Navy during the late 17th century and oversaw development of the Danish Navy.

Juel took a leading part in Cornelis Tromp's great victory off Battle of Öland (1 June 1676), which enabled the Danes to invade Scania unopposed.

Cornelis Tromp

Cornelis Maartenszoon Tromp (3 September 1629 – 29 May 1691) was a Dutch naval officer who served as lieutenant-admiral general in the Dutch Navy, and briefly as a general admiral in the Royal Danish Navy. Tromp fought in the Anglo-Dutch Wars and the Scanian War. His father was Lieutenant Admiral Maarten Tromp.

On 8 May 1676, he became admiral general of the Danish Navy and Knight in the Order of the Elephant; in 1677, Count of Sølvesborg – then a Danish nobility title. He defeated the Swedish navy in the Battle of Öland, his only victory as a fleet commande

Battle of Öland

The Battle of Öland was a naval battle between an allied Danish-Dutch fleet and the Swedish navy in the Baltic Sea, off the east coast of Öland on 1 June 1676. The battle was a part of the Scanian War (1675–79) fought for supremacy over the southern Baltic. Sweden was in urgent need of reinforcements for its north German possessions; Denmark sought to ferry an army to Scania in southern Sweden to open a front on Swedish soil.

The Swedish flagship Kronan sank

Just as the battle began, the Swedish flagship Kronan sank, taking with it almost the entire crew, including the Admiral of the Realm and commander of the Swedish navy, Lorentz Creutz. The allied force under the leadership of the Dutch admiral Cornelis Tromp took full advantage of the ensuing disorder on the Swedish side. The acting commander after Creutz's sudden demise, Admiral Claes Uggla, was surrounded and his flagship Svärdet battered in a drawn-out artillery duel, then set ablaze by a fire ship. Uggla drowned while escaping the burning ship, and with the loss of a second supreme commander, the rest of the Swedish fleet fled in disorder.

Took advantage of the chaos.

Tromp on Christianus Quintus, Vice Admiral Jens Rodsten on Tre Løver and Niels Juel on Churprindsen took advantage of the chaos. They quickly surrounded Svärdet and three supporting ships (Hieronymus, Neptunus and Järnvågen, an armed merchantman) and began to hammer them into submission. Several other Swedish vessels attempted to assist Uggla, but they were in a lee position and could not provide effective support. After about an hour-and-a-half to two hours of hard fighting Svärdet's mainmast went overboard and Uggla had to surrender to Tromp. Despite this, Svärdet was ignited by accident or misunderstanding by the Dutch fireship 't Hoen. The second largest Swedish ship after Kronan sank in the blaze and took with it 600 out of a crew of 650, including Admiral Uggla himself. Only Hieronymus escaped the assault by the allied admirals, though badly damaged, and the others were captured by Juel on Churprindsen together with one of his lieutenants on Anna Sophia

The sudden loss of the flagship

The sudden loss of the flagship and the fleet admiral threw the already scattered Swedish line into confusion and sapped morale. Four ships from Creutz's and Uggla's squadrons immediately fled when they saw that the flagship was lost. Claes Uggla was next in command after Creutz and became the acting commander of the Swedish fleet. When the line came about, Uggla and his ship Svärdet came on a collision course with the still floating wreckage of Kronan, and were forced to jibe (turn the stern into the wind direction) to avoid it. Svärdet's second turn was interpreted by many ships as a signal to turn again; others interpreted it as the beginning of a general retreat, leading to major disorder. Uggla reduced speed in an attempt to gather his forces, but instead was separated from his squadron.

The battle resulted in Danish naval supremacy

The battle resulted in Danish naval supremacy, which was upheld throughout the war. The Danish King Christian V was able to ship troops over to the Swedish side of the Sound, and on 29 June a force of 14,500 men landed at Råå, just south of Helsingborg in southernmost Sweden. Scania became the main battleground of the war, culminating with the bloody battles of Lund, Halmstad and Landskrona. Danish and Dutch naval forces were left free to raze Öland and the Swedish east coast all the way up to Stockholm. The Swedish failure at Öland also prompted King Charles XI to order a commission to investigate the fiasco, but in the end no one was found responsible.

By six o'clock in the evening the Swedes had lost

By six o'clock in the evening the Swedes had lost two flagships along with two fleet admirals, including the supreme commander of the navy. The entire force now began a disorderly retreat: the smaller ships Enhorn, Ekorren, Gripen and Sjöhästen were outsailed and captured and the rest of the ships sought shelter in friendly harbors. Most set course for Dalarö, north of Stockholm; others tried for Kalmar Strait, between Öland and the Swedish mainland. The allied fleet tried to capitalize further on its victory by giving chase, but the dash up the coast had scattered its forces and there was disagreement among the Danish commanders on how far they should pursue the Swedish ships.

Detail of engraving of Stockholm from Suecia antiqua et hodierna by Erik Dahlberg and Willem Swidde, printed in 1693. The view shows the Swedish capital as a bustling port, and in the foreground the peak of Kastellholmen next to the royal shipyards on Skeppsholmen.

Charles XI pointing to the spot of the new main naval base of the Swedish navy

The Battle of Öland was the first of several major Swedish defeats at sea that ended in complete Danish dominance over the southern Baltic for the duration of the Scanian War. That the main naval base in Stockholm was locked in ice during the winter of 1675–76 showed the necessity of an ice-free harbor that was closer to Danish home waters. In 1679, King Charles personally chose the site for a new base at what would later become Karlskrona. The lessons from the war also led to improvements in Swedish naval organization under the guidance of Hans Wachtmeister (1641–1714) which included better funding and maintenance, increased readiness for mobilization in the southern Baltic and permanent recruitment of skilled personnel through the allotment system.

Swedish ship of the line HMS Stora Kronan 1668.

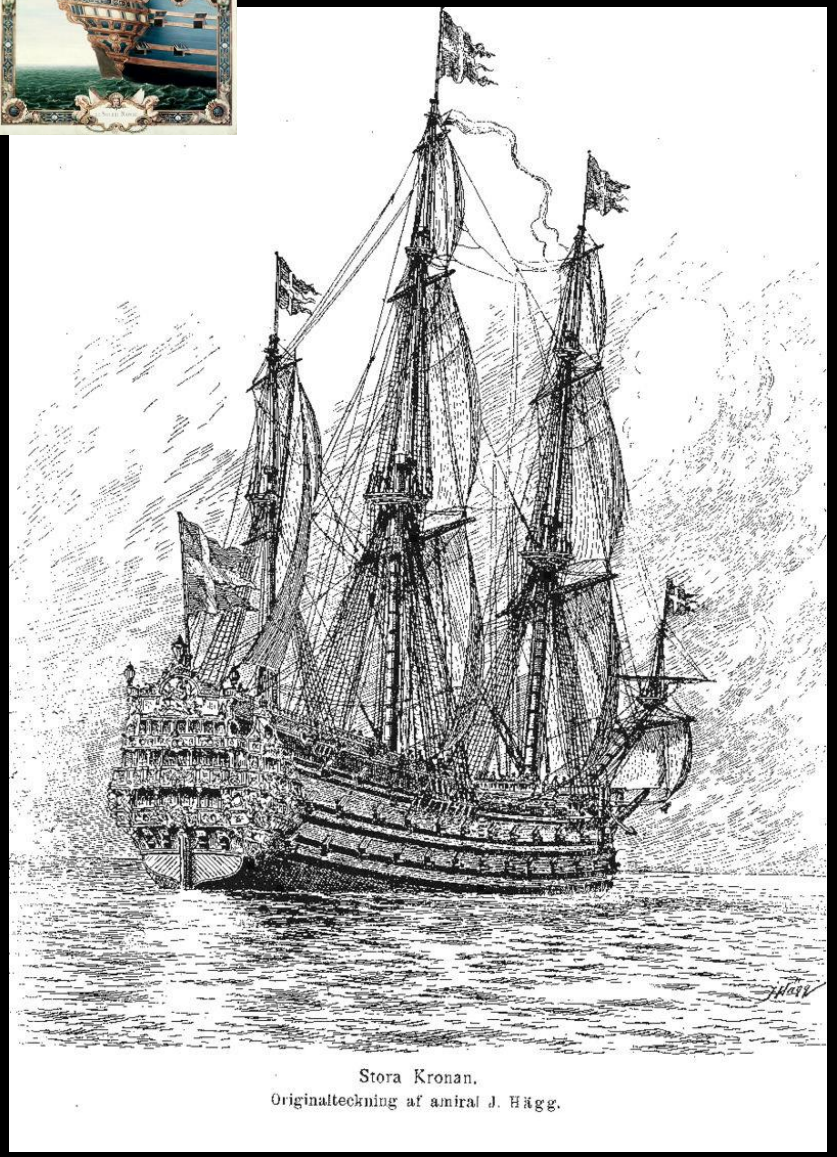

Kronan, also called Stora Kronan, was a Swedish warship that served as the flagship of the Swedish Navy in the Baltic Sea in the 1670s. When built, she was one of the largest seagoing vessels in the world. The construction of Kronan lasted from 1668 to 1672 and was delayed by difficulties with financing and conflicts between the shipwright Francis Sheldon and the Swedish admiralty. After four years of service, the ship foundered in rough weather at the Battle of Öland on 1 June 1676: while making a sharp turn under too much sail she capsized, and the gunpowder magazine ignited and blew off most of the bow. Kronan sank quickly, taking about 800 men and more than 100 guns with her, along with valuable military equipment, weapons, personal items, and large quantities of silver and gold coins.

Kronan (ship)

General characteristics

Type:	**Ship of the line**
Displacement:	**2,300 tonnes (approximate)**
Length:	**53 m (174 ft)**
Beam:	**12.9 m (42 ft)**
Height:	**66 m (217 ft, keel to mast)**
Draft:	**6.2–6.8 m (20–22 ft)**
Sail plan:	**ship rig**
Troops:	**300 soldiers**
Complement:	**500 sailors**
Armament:	
Planned for	**126 guns from 6 to 36 pounds**
Actual armament	**105 guns**

Slaget vid Svensksund 1790

Slaget vid Svensksund 1790

Slaget vid Svensksund, även kallat andra slaget vid Svensksund, var ett sjöslag som ägde rum i Svensksund utanför dagens Kotka vid Finska vikens nordöstra kust mellan 9 och 10 juli 1790, och som blev den sista militära drabbningen under Gustav III:s ryska krig mellan 1788 och 1790. Slaget utkämpades mellan den svenska skärgårdsflottan (officiellt Arméns flotta) och en rysk flotta, vilka nästan helt bestod av galärer, och det blev ett av de sista större sjöslagen där galärer deltog. Under krigets tredje år försökte den svenska flottan, under befäl av kung Gustav III att anfalla den ryska huvudstaden Sankt Petersburg. Företaget misslyckades och både den svenska linjeflottan och skärgårdsflottan blev instängd i Viborgska viken av ryska örlogseskadrar. Den 3 juli 1790 genomförde den svenska flottan en framgångsrik utbrytning, vilket senare kom att kallas för Viborgska gatloppet, och räddades från att förstöras av den ryska flottan. Ryssarna under prins Karl av Nassau-Siegens ledning jagade efter den svenska skärgårdsflottan, som tog ställning mellan öarna i Svensksund. Den 9 juli försökte den ryska skärgårdsflottan anfalla och med ett slag förinta den svenska skärgårdsflottan.

Slaget vid Svensksund 1790

Ryssarna upplevde stora svårigheter i striderna mot svenskarnas starka ställning, såsom ogynnsamma vindar och utmattade ryska fartygsbesättningar, i kombination med Nassaus högmodiga ledarskap. Slaget slutade med ett katastrofalt nederlag för Ryssland, där ryssarna förlorade en tredjedel av sin flotta, samtidigt som svenskarnas förluster var minimala.

Slaget vid Svensksund anses vara Sveriges största marina seger någonsin och var en direkt orsak till att kriget kort därefter avslutades genom fredsfördraget i Värälä, där ingendera sida hade vare sig vunnit eller förlorat markområden. Med tanke på antalet krigsfartyg som deltog betraktas sjöslaget också som det största i Östersjöns historia

Slaget vid Svensksund 1790

Modell av hemmeman Styrbjörn, utställt på Sjöhistoriska museet.

Modell av en kanonslup, utställt på Sjöhistoriska museet.

Tidig typ av kanonjolle, med sin karakteristiska "svans" i aktern

Slaget vid Svensksund 1790

I juni 1788 lät kung Gustav III i hemlighet till kosacker utklädda svenska soldater anfalla en svensk postering i gränsområdet Puumala mellan Sverige och kejsardömet Ryssland.[18] Syftet med det iscensatta anfallet, vilket orsakade stor upprördhet i Stockholm, var att övertyga rikets ständer till att ge Gustav III stöd till att deklarera ett "försvarskrig" mot Ryssland. Detta var viktigt eftersom Gustav III inte hade den konstitutionella rätten till att starta ett anfallskrig utan ständernas samtycke, som redan hade gjort klart att deras godkännande inte skulle vara förestående.

Orsaken till kriget var inrikespolitisk, då Gustav III trodde att ett kort krig skulle lämna oppositionen utan annat alternativ än att stödja honom. Efter att Gustav III genomfört en oblodig statskupp 1772, som avslutade Frihetstiden i Sverige, började han bli alltmer föraktad av adeln, vilket blev uppenbart under Riksdagen 1786. I fredsfördragen 1721 och 1743 blev Ryssland garant för den svenska regeringsformen, vilket gav Ryssland stort inflytande i Sveriges inre angelägenheter.

Slaget vid Svensksund 1790

Den ryska skärgårdsflottan (i rött) möter de svenska linjerna (i blått).

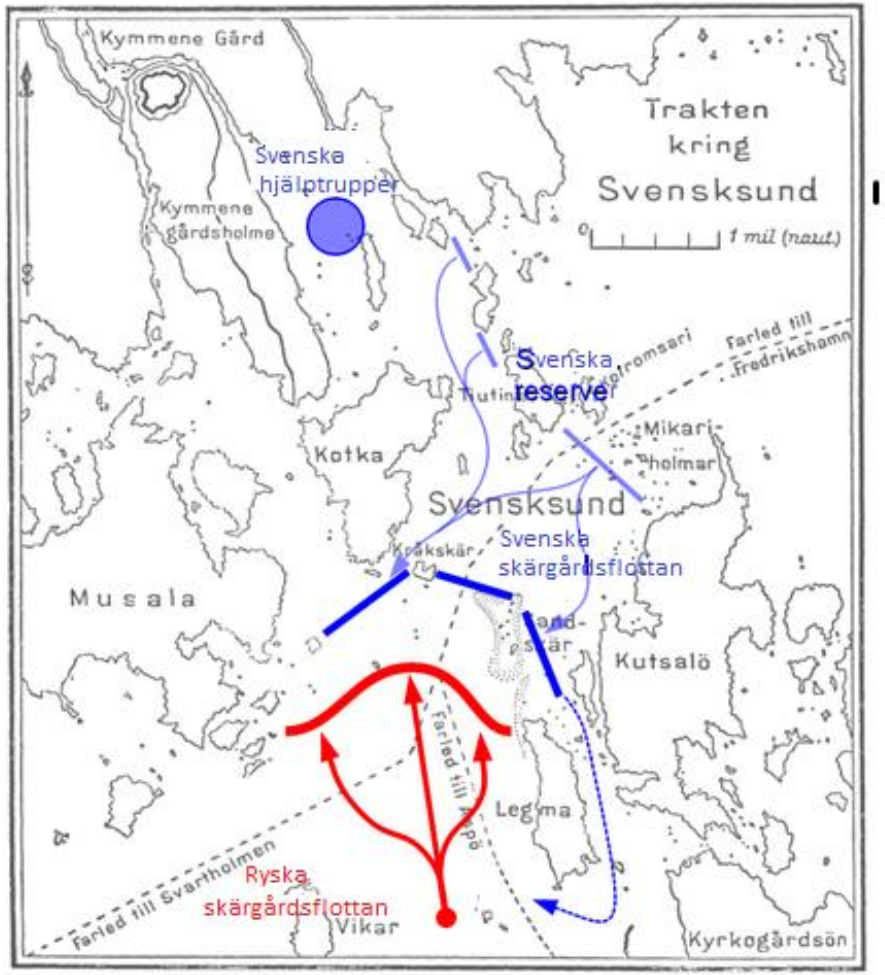

Gustav III fattade beslutet att personligen leda striden och delade sina fartyg i fyra brigader under överstelöjtnanterna Carl Olof Cronstedt, Claes Hjelmstjerna, Victor von Stedingk och Jakob Törning.

Den svenska skärgårdsflottan bestod av 275 fartyg av olika storlekar med totalt över 14 000 man närvarande, inklusive 360 officerare och 700 underofficerare. Av dessa var omkring 13 000 stridande med 206 fartyg, medan 1 200 man och 69 fartyg tog hand om trupptransporter, sjukhus- och andra stöduppgifter.

Slaget vid Svensksund 1790

Av de 13 000 stridande var 8 000 soldater i den svenska armén, som inbegrep förband från Livgardet, Bohusläns regemente, Upplands regemente, Kalmar regemente, Åbo läns infanteriregemente, Nylands infanteriregemente, Psilanderhjelmska regementet, Stackelbergska regementet, Stedingska regementet, Sandelska värvade bataljonen, Hintzensternska värvade bataljonen, Livregementet till häst, Östgöta kavalleriregemente, Smålands kavalleriregemente, Nylands dragonregemente, Bohusläns lätta dragonregemente och delar av Artilleriregementet. Svenskarna hade totalt cirka 1 300 artilleripjäser, varav cirka 860 var nickhakar och 450 tunga kanoner. Efter allt tätare rapporter insåg ledningen för den svenska skärgårdsflottan att ett ryskt anfall skulle komma rakt söderifrån. Fartygens platser i försvarslinjen stakades ut, och svenskarna hade dessutom konstruerat artilleribatterier på skären Kråkskär (mellan centern och högerflygeln) och Sandskär (mellan centern och vänsterflygeln) Flottan låg slutligen i en hästsko-liknande stridslinje mellan öarna Mussalö och Kutsalö, vilket medgav eldgivning från tre håll när ryssarna seglade in i sundet.[

Slaget vid Svensksund 1790

Den ryska flottan

Den ryska skärgårdsflottan hade ungefär lika många fartyg som den svenska. Enligt den ryske historikern Kesar Ordin bestod flottan av 200 fartyg (50 större och 150 mindre fartyg).[3] Den svenske militärhistorikern Arnold Munthe räknade totalt till 274 ryska fartyg, som inbegrep 9 roddfregatter, 26 galärer, 13 schebecker, 6 skonerter, 11 bombfartyg, 4 kuttrar, 4 pråmar och halvpråmar, 3 flytande batterier och 198 kanonslupar och kaiker. Mellan 7 och 8 juli samlades flottan vid Kyrkogårdsö och Rankö i Svensksunds sydöstra inlopp, där Nassau delade upp den i fyra linjer. Den ryska centern utgjordes av den tredje och fjärde linjen. Den tredje linjen leddes av greve Giulio Litta och bestod av 26 galärer, medan den fjärde linjen leddes av viceamiral Timofej Kozljaninov och bestod av 9 roddfregatter, 13 schebecker och övriga stora segelfartyg. Flottans vänstra flygel, som utgjorde den första linjen, leddes av brigadör Peter Slissov och bestod av 40 kanonslupar, ett 70-tal kaiker, 3 bombfartyg och 3 flytande batterier. Den högra flygeln, som utgjorde den andra linjen, leddes av generalmajor Fredrik Vilhelm von Buxhoevden och bestod av 37 kanonslupar, 8 bombfartyg och ett 50-tal kaiker.[

Slaget vid Svensksund 1790

På kvällen hade det blivit uppenbart att svenskarna segrade, men den ryska centern fortsatte att strida på Nassaus uppmaning trots att den led av ogynnsamma vindar och svåra skador. Övriga ryska fartyg fattade eld eller sattes i brand av ryssarna medan ett fåtal drogs upp på land för att förhindra dem från att sjunka. Vid 20-tiden beordrade Nassau att den ryska flottan skulle dra sig tillbaka och förstöra sina svårt skadade fartyg för att förhindra dem från att erövras. Reträtten försvårades av starka vindar och flera fartyg förliste. Några av de ryska fartygen ignorerade sin reträttorder och stred vidare tills de sjönk. De ryska matroserna och soldaterna från de havererade fartygen simmade till de närliggande skären, där de togs tillfånga av svenskarna. Striderna avslutades inte förrän vid midnatt. Vinden mojnade under natten och flera ryska fartyg försökte fly i skydd av mörkret, men svenskarna skickade ut kanonslupar och jollar för att jaga ifatt dem. Förföljelsen fortsatte till 9-tiden på morgonen den 10 juli, där svenskarna kunde erövra några ryska kanonslupar.

Slaget vid Svensksund 1790

"Bataillen vid Svensksund den 9 och 10 juli 1790, då Svenska Skärgårdsflottan under Konungens eget befäl erövrade 55 ryska fartyg."

Slaget vid Svensksund 1790

De svenska förlusterna uppgick till 9 officerare och 162 soldater i stupade och 14 officerare och 108 soldater i allvarligt sårade, eller mellan 600 och 700 om man också räknar med lätt sårade soldater. Totalt förlorades 6 svenska fartyg: udeman Ingeborg, 2 kanonslupar och 1 kanonjolle sänktes och 1 mörsarbarkass och 1 kanonslup exploderade.

De ryska förlusterna är okända men mycket omfattande. Den ryske sjöhistorikern V. F. Golovatjev gjorde en låg uppskattning, som räknade förlusterna till 7 369 man, medan en annan historiker (Poselt) räknade dem så högt som 14 648 man. Arnold Munthe uppskattade de ryska förlusterna till åtminstone 9 000 man, men förmodligen mer med tanke på att tillfångatagna ryska officerare själva hade uppskattat 12 000 ryska förluster. Kesar Ordin uppskattade antalet till 10 000 ryska förluster, vilket även redogjordes av några svenska historiker, som ett realistiskt alternativ.

Slaget vid Femern 1644

Sjöslaget vid Femern stod mellan svenska och danska flottstyrkor under Torstensons krig och är en av den svenska marinens största segrar någonsin. Av 37 skepp förlorade den svenska sidan bara ett skepp, Swarte Arent, ett gammalt holländskt fartyg. Av 17 danska fartyg sänktes eller erövrades samtliga utom Pelikanen och Lammet.

Slaget vid Femern 1644

Jämbördiga svenska och danska flottstyrkor möttes därefter i sjöslaget vid Kolberger Heide den 1 juli. Slaget slutade oavgjort men svenskarna stängdes inne i Kielfjorden dit de gått efter slaget för att fylla på förråd. En månad senare kunde svenskarna bryta sig ut under ledning av generalmajor Carl Gustaf Wrangel, en manöver som kom att leda till att den danska befälhavaren Peder Galt avrättades efter anklagelser om att ha misskött sitt uppdrag. På morgonen den 13 oktober lättade den svenska flottan ankar och gjorde klart för strid genom att dela in sig i två svenska och tre inhyrda holländska eskadrar, den ena svenska under Wrangel på Smålands Lejon och den andra under viceamiral Peter Blum på Draken. Danskarna förlorade tolv fartyg, varav tio togs som priser. Ett hundratal man miste livet och ca 1 000 man togs till fånga. På svensk sida förlorades bara fartyget Swarte Arent, men besättningen räddades. Totalt stupade bara 59 personer på den svenska sidan.

Segern var en av de största i Kungliga flottans historia. Även om det inte längre var aktuellt att skeppa över Torstenssons soldater till danska öarna då dessa nu var inriktade på att möta general Gallas kejserliga trupper som nalkades söderifrån, så var insikten på dansk sida att Sverige hade totalt herravälde till sjöss efter slaget. Detta banade väg för förhandlingar och slutligen den för Sverige förmånliga freden i Brömsebro 13 augusti 1645.

Slaget vid Kolberger Heide 1644

Sjöslaget vid Kolberger Heide var ett sjöslag under Torstensonskriget där Sverige och Danmark ställdes mot varandra. Den danske kungen Kristian IV sårades under slaget.

Slaget vid Kolberger Heide 1644

Den danska flottan utgjordes av 40 skepp med cirka 927 kanoner och den svenska flottan bestod av 34 skepp med cirka 1018 kanoner samt 7 brännare.
I juli låg huvuddelen av den svenska flottan till ankars utanför och något öster om Fehmarns norra udde, efter att ha intagit Fehmarn, då danska flottan, som kom från Öresund för god vind, blev synlig klockan 9 på morgonen. Det var första gången sedan Nordiska sjuårskriget och efter lång tids danskt välde i Östersjön som de två ländernas flottor skulle mäta krafter i en större drabbning. Fleming satte segel, men höll sig fortfarande norr om Fehmarn i avvaktan på vad danska flottan skulle göra. Då denna vid 12-tiden var nära, satte Klas Fleming kurs västvart. Efter hand som den svenska flottan tagit sig förbi Fehmarns norra udde, gick Fleming upp i bidevind för babords halsar och pressade sig härigenom mellan Fehmarn och ett väster om ön liggande sandgrund. Danska flottan följde efter men vågade inte styra så nära land, utan gick i lä utanför grundet. Chistian IV som befann sig på sitt flagskepp Trefoldigheden, blev under striden träffad av en granatskärva och föll blödande omkull och man trodde han var död, men han reste sig upp igen.

Slaget vid Kolberger Heide 1644

Inget avgörande hade kommit till stånd av striderna. Den danska flottan lyckades dock genom de efterföljande manövrerna spärra in den svenska flottan i Kielfjorden. Inspärrningen varade en hel månad, men den 1 augusti lyckades svenskarna, under amiral Carl Gustaf Wrangel, smita ut i Östersjön. Den danske amiralen Peder Galt fick bära skulden till detta och blev dömd till döden. Det danska riksrådet lät dock benåda honom, men kungen ville inte låta honom slippa undan och han blev därför slutligen avrättad.

Ubåtskriget 1942 sänkningar
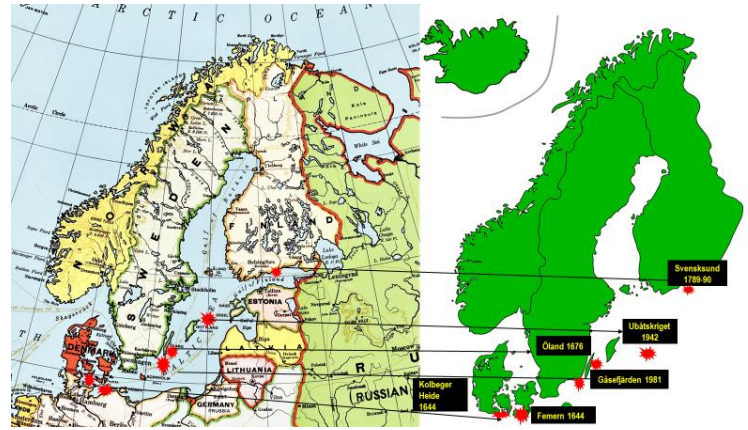
22 juni 1942	Sverige Sverige	**S/S Ada Gorthon**	LastfartygSänkt av den sovjetiska ubåten SC 317	Ö Öland	
9 juli 1942	Sverige Sverige	**S/S Margareta**	KollastareSänkt av den sovjetiska ubåten S-7	Kråkelund	
11 jul 1942	Sverige Sverige	**M/S Luleå**	Lastfartyg	Sänkt av den sovjetiska ubåten S-7	Västervik
17 augusti	Sverige Sverige	**S/S CF Liljevalch**	LastfartygSänkt av den sovjetiska ubåten L 3	Idö i Västerviks skärgård	
28 oktober	Sverige Sverige	**S/S Bengt Sture**	Malmfartyg	Sänkt av den sovjetiska ubåten SC 406	Polska kusten
6 november	Sverige Sverige	**S/S Lidingö**	Rex-ångare	Sänkt av magnetmina	Fehmarn Bält